

Kui palju on keeles sõnu?

EKI keelevara

- umbes 60 sõnastikku ja andmebaasi
- 1,5 miljonit sõna- või mõistartiklit

Inglise keeles

- 270 000 märksõna (? ca 500 000 sõna) (Oxford English Dictionary) (McCrum 1992)
- 50 000 märksõna (Oxford Advanced Learners Dictionary 2010)
- 1 miljon sõna (koos teadusterminega, mida üldsõnaraamat ei kajasta) (McCrum 1992)

- 50–60 000 sõna (vanainglise keel) (Enc. Am.)

Eesti keeles

- 150 000 märksõna (? ca 250 000 sõna) (EKI seletav sõnaraamat 2009)
 - 50 000 märksõna (ÕS 2013)
 - 120 000 sõna (Silvi Vare "Sõnapere sõnaraamat" 2012)
-
- 13. saj: üksikud sõnad ja laused (Henriku Liivimaa kroonika 1224–1227), nt *kihelkond*, *maja*, *malev*, *vaip*
 - 17. saj: 2200 (eP) sõna (Stahl 1637, saksa-eesti), nt *raamatu/nahk* 'paber', *Saksa/maa kukk* 'kalkun'
 - 18. saj:
9000 (eL) sõna (Vestring ?1720, eesti-saksa)
7000 (eP) sõna (Thor Helle 1732, eesti-saksa)
17 000 sõna (Hupel 1780, eesti-saksa)
 - 19. saj: 50 000 sõna (Wiedemann 1869, eesti-saksa)

Kui palju sõnu inimene teab/kasutab/vajab

- 1500 esmane vestlussõnavara (A1)
- 5000 põhisõnavara (A2, B1) (EKI eesti keele põhisõnavara sõnastik 2014)
- 10 000–20 000 (B2, C1, haritud inimene) (Ling 2001) (EKI eesti keele sõnaseoste sõnastik 2018)
- 10 000–20 000 (C2) – haritud eurooplase aktiivne sõnavara emakeeles (Gethin, Gunnemark 2014)
- 50 000–100 000 (C2) – haritud eurooplase passiivne sõnavara emakeeles (Gethin, Gunnemark 2014) (EKI ühekõiteline seletav sõnaraamat 2018) (ÕS 2013, ÕS 2018)

Kust tulevad uued sõnad?

- laenamine (ja mugandamine), nt *muffin*, *krepp*, *feta*, *herjama*
 - inglise keeles ca 80% laenatud teistest keeltest, eriti ladina keelest (Ling 2001)
- sõnamoodustus (Silvi Vare sõnaperesõnastik 2012)
 - eesti keeles ca 90% sõnadest on liitsõnad ja tuletised
 - 9000 sõnaperet ⇒ 120 000 sõna
 - 600 üksiksõna
 - igaüks võib vabalt juurde moodustada
 - samamoodi: saksa, rootsi, soome
- uued tähendused (polüseemia)
 - prantsuse, itaalia, inglise jt keeled
- kõlasõnad (häälikusümboolika), nt *sahisema*, *kõlin*, *prantsti*, *juhuv*
 - eesti keeles ca 33% põlistüvedest
 - igaüks võib vabalt juurde moodustada
- tehissõnad, nt *range*, *veenma*, *raal*, *sudu*

EKI uute sõnade baas

- sept 2015: 8000 sõna, sh
 - ca 6000 nimisõna
 - 260 omadussõna (nt *rätikukuiv*, *hingav*)
 - 240 tegusõna (nt *desotama*)
 - 55 määrsõna (nt *nõksa*, *nibin-nabin*)
 - 17 hüüdsõna (nt *jep*, *sorri*, *isver*)
- viimati lisatud
 - *massaaživoodi*, *korraldajamaa*, *märgkoristus*, *kopima*, *nanotoru*, *identiteedivaras*, *maitsekohtunik*, *kohtuväline*, *habinägu*, *desotama*, *jääjogurt*, *adrekas*, *karavanipark*, *libateadus*

Inglise keel kui *lingua franca*?

- ainult 5,6% maailma inimestest kõneleb inglise keelt emakeelena
- umbes 6% maailma inimestest kõneleb inglise keelt teise keelena
- umbes 4/5 inimestest maailmas ei räägi üldse inglise keelt (ka mitte võõrkeelena)

EKI sõnaraamatute osakond

Margit Langemets (osakonna juhataja), Jelena Kallas, Kristina Koppel, Külli Kuusk, Mai Tiits, Maria Tuulik, Udo Uibo (etümoloogia), Tiia Valdre, Piret Voll

Allikaid

McCrum, R., Cran W., MacNeil, R. 1992. *The Story of English*. New York: Penguin.
Enc. Am. = *Encyclopedia Americana*, Volume 10. Grolier, 1999.
Webster3 = *Webster's Third New International Dictionary*. G&C Merriam Co., 1971.
Ling, Johnny 2001. <http://hypertextbook.com/facts/2001/JohnnyLing.shtml>
www.vistawide.com
Dictionary Facts. <http://public.oed.com/history-of-the-oed/dictionary-facts/>
Gethin, A., Gunnemark, E. V. *Keeleõppe kunst ja teadus*. Ersen, 2014.
EKSS = Eesti keele seletav sõnaraamat 2009. <http://www.eki.ee/dict/ekss/>